

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР, ОЛОН УЛСЫН БАНК, САНХҮҮГИЙН
БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР УЛСЫН ИХ
ХУРЛЫН 2017 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР САРЫН 7-НЫ ӨДРИЙН ЧУУЛГАНЫ
НЭГДСЭН ХУРАЛДААНД МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД
Ж.ЭРДЭНЭБАТЫН ХИЙХ МЭДЭЭЛЭЛ

НЭГ. ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЛИЙН ТАЛААР

Монгол Улс Олон улсын валютын сан (ОУВС), Дэлхийн банк, Азийн хөгжлийн банк (АХБ)-нд 1991 оны 2 дугаар сарын 14-ний өдөр, Европын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (ЕСБХБ)-нд 2000 оны 10 дугаар сарын 9-ний өдөр тус тус гишүүнээр элсэн орсон бөгөөд ОУВС, Дэлхийн банк болон АХБ-тай хамтран ажилласны 25 жил, ЕСБХБ-тай хамтран ажилласны 15 жилийн ойг тус тус тэмдэглээд байна.

Монгол Улс эдгээр олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудын гишүүн болсноор зах зээлийн шаардлагад нийцсэн эдийн засаг, санхүүгийн бодлогыг боловсруулах, эдийн засгийн институцийн үндэс суурийг бий болгож, олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагуудаас хөнгөлөлттэй зээл, буцалтгүй тусламж болон институци, чадавхийг бэхжүүлэх техникийн тусламж авах боломжтой болсон.

Монгол Улс зах зээлийн эдийн засагт шилжсэн эхэн үед гадаад орон, олон улсын байгууллагуудаас авсан хөгжлийн албан ёсны тусламж нь дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 165 хувьтай тэнцэж, шилжилтийн үеийн хүндрэлийг даван туулахад чухал үүрэг гүйцэтгэсэн.

**ХОЁР. ОЛОН УЛСЫН ВАЛЮТЫН САНГИЙН
ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР**

ОУВС нь дэлхий даяар мөнгөний бодлогын зохицуулалтыг дэмжих, санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, олон улсын худалдааг хөнгөвчлөх, ажлын байр бий болгох, ядуурлыг бууруулах зорилгоор 1944 онд байгуулагдсан бөгөөд Монгол Улс 1991 оны 2 дугаар сарын 14-ний өдөр тус байгууллагад гишүүнээр элсэн орсон.

Монгол Улс 1991 оноос хойш макро эдийн засгийн тогтвортой байдлыг сэргээх, зах зээлийн эдийн засгийн институцийн үндэс суурийг бий болгох, ядуурлыг бууруулах, эдийн засгийн өндөр, тогтвортой өсөлтийг хангахад чиглэсэн Стэнд-бай, Ядуурлыг бууруулах, өсөлтийг хангах зэрэг ОУВС-ийн нийт 5 хөтөлбөрийг хэрэгжүүлж, нийт 195.7 сая зээлжих тусгай эрхтэй тэнцэх хэмжээний зээлийг авч ашигласан.

Түүнчлэн, санхүү, эдийн засаг, төсвийн чиглэлээр бодлогын шинэчлэл хийх хүрээнд бүтцийн шинжилгээ, үнэлэлт дүгнэлт хийлгэх зорилго бүхий техник туслалцааны арга хэмжээг авснаас гадна ОУВС-ийн Дүрмийн IV дүгээр зүйлд заасны дагуу жил бүр Монгол Улсын макро эдийн засаг, санхүүгийн нөхцөл байдалд үнэлэлт дүгнэлт хийх ажлын хэсэгтэй тогтмол хамтран ажилласаар ирлээ.

Монгол Улс ОУВС-ийн “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлэх тухайд:

Засгийн газрын зүгээс Улсын Их Хурлын 2016 оны 71 дүгээр тогтоолоор баталсан Эдийн засгийг сэргээх хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дэмжих, төсвийн тэнцвэртэй байдлыг хангах, төлбөрийн балансыг тэнцвэржүүлэх зорилтын хүрээнд ОУВС-ийн ажлын хэсэгтэй нягт хамтран ажиллаж, макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлтүүдийн дунд хугацааны төсөөлөл, төсөв, банк, санхүүгийн салбарт хэрэгжүүлэх бодлогын арга хэмжээ тус бүрийг нарийвчлан хэлэлцээд байна.

Энэхүү хөтөлбөр нь эдийн засгийн өсөлт сул, төлбөрийн тэнцлийн хүндрэлд орсон улсуудад зориулагдсан бөгөөд бусад хөтөлбөрийг бодвол илүү урт хугацаанд өргөн хүрээний арга хэмжээг хэрэгжүүлэх боломж олгодгоороо онцлогтой. Энэ хүрээнд эдийн засагт үүсээд байгаа нөхцөл байдалд бодит үнэлэлт өгч, үе шаттайгаар хүндрэлээс гарах зорилгоор боловсруулсан Засгийн газрын бодлогыг ОУВС дэмжиж, “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийг хамтран хэрэгжүүлэхээр тохиролцсон.

Засгийн газар ОУВС-тай амжилттай хэлэлцээр хийснээр манай улсын санхүү, эдийн засгийн нөхцөл байдал сайжрах таатай боломж бүрдлээ. Тухайлбал, энэ оны 3 дугаар сарын 21-ний өдөр эргэн төлөх хуваарьтай байсан Засгийн газрын баталгаатай Хөгжлийн банкны 580.0 сая ам.долларын бондын 475.0 сая ам.доллартай тэнцэх хэмжээг Засгийн газрын шинэ бондоор шууд солих, мөн 124.0 сая ам.доллартай тэнцэх Засгийн газрын шинэ бонд арилжаалан эргэн төлөлтийн асуудлыг бүрэн шийдвэрлэхэд ОУВС-тай уг хөтөлбөрийг хамтран хэрэгжүүлэхээр тохирсон нь гол түлхэц боллоо. Олон улсын санхүүгийн зах зээлд энэхүү бондын арилжааг зарлахад нийт 3.3 тэрбум ам.долларын буюу 27 дахин их дүнтэй санал ирж, улмаар долоон жилийн хугацаатай, жилийн 8.75 хувийн хүүтэйгээр борлуулж чадсанаар Монгол Улс олон улсын зах зээл дэх байр сууриа хадгалж чадсан. Энэ нь цаашид Монгол Улс руу чиглэх гадаадын хөрөнгө оруулалтыг нэмэгдүүлэх, хувийн сектор гадаад зах зээлээс санхүүжилт татах, хөрөнгө босгох зэрэгт эерэг нөлөөг үзүүлнэ.

Зээлжих зэрэглэл тогтоогч Мүүдис (Moody's) агентлаг Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийг 2017 оны 2 дугаар сард “Саа1, бууруулах эсэхийг дахин хянах” түвшинд хүргээд байсан бол ОУВС-тай хэлэлцээрт хүрч, Засгийн газрын баталгаатай 580.0 сая ам.долларын бондын эргэн төлөлтийг амжилттай шийдвэрлэсний дараа буюу 3 дугаар сарын 30-ны өдөр Монгол Улсын зээлжих зэрэглэлийн дунд хугацааны төлөвийг “тогтвортой” болгон сайжруулаад байна.

Дэлхийн банк, АХБ зэрэг олон улсын санхүүгийн байгууллага, Япон Улс, Бүгд Найрамдах Хятад Ард Улс зэрэг хоёр талт түншлэгч орнуудтай хамтран томоохон төсөл, хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлснээр үүсэх нөлөөллийг салбар тус бүрээр удаа дараа хэлэлцсэний үндсэн дээр эдийн засгийн бодит өсөлтийг 2018 онд 1.8 хувь, 2019 онд 8.1 хувь, 2020 онд 5.3 хувь байхаар тооцоолоод байна. Мөн хэрэглээний үнийн индексийн өсөлт 2017 онд 5.1 хувь, 2018 онд 4.5 хувь, 2019 онд 6.9 хувь, 2020 онд 6.5 хувь байхаар бодлогын арга хэмжээнд тооцсон болно.

Төсвийн бодлогын хүрээнд төсвийн тодотгол хийх, алдагдлыг багасгах арга хэмжээг хөтөлбөрийн туршид хэрэгжүүлэх, төсвийн сахилга батыг нэмэгдүүлэх зорилгоор холбогдох эрх зүйн зохицуулалтыг сайжруулах тодорхой арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Дунд хугацаанд зорилтот түвшинд хүрэхийн тулд орлогын удирдлагыг сайжруулах, хялбаршуулсан татварын тогтолцоог дэмжих хууль, эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх, түүнчлэн төсвийн зарлагыг хязгаарлах зарчим баримталж, үр ашгийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг авах шаардлагатай.

Үүний үр дүнд төсвийн алдагдлыг үе шаттай бууруулж, урт хугацаатай, хүү багатай, хөнгөлөлттэй нөхцөлтэй зээлийн санхүүжилтийг түлхүү ашиглах замаар ерийн тогтвортой байдлыг хангах зорилт тавин ажиллаж байна. Түүнчлэн төсвийн иж бүрэн байдлыг хангах үүднээс Хөгжлийн банкны зарцуулалт, Ипотекийн зээлийн хүрээнд гарах зарцуулалтыг төсөвт нэгтгэнэ.

Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхээс өмнө дараах урьдчилсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх үүргийг хүлээсэн. Үүнд:

1. **Төсвийн бодлогын хүрээнд** хөтөлбөрийн зорилтуудад нийцсэн 2017 оны төсвийн тодотгол, дунд хугацааны төсвийн хүрээний мэдэгдлийг батлах болон 2017 онд дэвшүүлэх зорилтыг хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай төсвийн арга хэмжээг батлах;
2. **Банк, санхүүгийн бодлогын хүрээнд** Монголбанк ОУВС-тай тохиролцсон ажлын даалгаврын дагуу банкны активын үнэлгээг хийх хөндлөнгийн компанийн сонгон шалгаруулалтыг эхлүүлэх, банкуудын бизнес төлөвлөгөөнд дүн шинжилгээ хийх;
3. **Мөнгөний бодлогын хүрээнд** Монголбанкны ипотекийн цэвэр санхүүжилтийг зогсоох, Төв банкны төсвөөс гадуурх үйл ажиллагааг зогсоох зэрэг болно.

ГУРАВ. ДЭЛХИЙН БАНКНЫ ГРУППИЙН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Монгол Улс 1991 онд Дэлхийн банкны группийн гишүүнээр элсэн орсноор тус банкны 155 дахь гишүүн орон болж, олон улсын түвшинд бусад улс орнуудтай зэрэгцэн хөгжих боломж бүрдсэн.

Дэлхийн банкны групп нь хөгжиж буй гишүүн орнуудаа дэмжиж нэн хөнгөлөлттэй зээлийн санхүүжилтийг олгодог Олон улсын хөгжлийн ассоциаци (IDA), хөнгөлөлттэй зээл олгож, баталгаа гаргадаг Олон улсын сэргээн босголт, хөгжлийн банк (IBRD), гишүүн орнуудын хувийн хэвшлийг дэмжин ажилладаг Олон улсын санхүүгийн корпораци (IFC), гишүүн орнуудад хөрөнгө оруулалтын баталгаа олгодог Олон талын хөрөнгө оруулалтыг баталгаажуулах агентлаг (MIGA) болон маргаан шийдвэрлэх зорилго бүхий Хөрөнгө оруулалтын маргааныг шийдвэрлэх олон улсын төв (ICSID)-өөс тус тус бүрддэг.

Монгол Улсын Засгийн газар 1991 оноос 2016 оны 10 дугаар сарыг хүртэлх хугацаанд Дэлхийн банкнаас нийт 136 төсөл, арга хэмжээний 837.3 орчим сая ам.долларын хөнгөлөлттэй зээл, буцалтгүй тусламжийн санхүүжилт авсан байна. Нийт санхүүжилтийн 78 хувь нь хөнгөлөлттэй зээл, үлдсэн 22 хувь нь буцалтгүй тусламж юм.

Дэлхийн банкны Олон улсын хөгжлийн ассоциацийн Монгол Улсад хэрэгжүүлж буй хөгжлийн санхүүжилтийн багцад 2016 оны 10 дугаар сарын байдлаар 23.2 сая ам.долларын 10 буцалтгүй тусламжийн төсөл, 165.7 сая ам.долларын 8 хөнгөлөлттэй зээлийн төсөл, нийт 188.9 сая ам.долларын 18 төсөл, хөтөлбөр багтаж байна.

Дэлхийн банк нь хамтын ажиллагааны стратегийн баримт бичгээ манай Засгийн газраас баримталж буй бодлогын хүрээнд 4 жил тутам шинэчлэн тохирч, тус баримт бичгийн хүрээнд хамтран ажиллах, хэрэгжүүлэх төсөл, хөтөлбөрөө

хэлэлцэн шийдвэрлэдэг. Энэ хүрээнд 2013-2017 онд дараах чиглэлээр хамтран ажиллаж байна. Үүнд:

1. Монгол Улс уул уурхайн эдийн засгийг тогтвортой, ил тод удирдах чадавхийг бэхжүүлэх;
2. Хот суурин газар болон орон нутагт эдийн засгийн хөгжил, ажил эрхлэлтийн тогтвортой болон олон тулгуурт суурийг бий болгох;
3. Үйлчилгээ авах боломж болон үйлчилгээний хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, аюулгүй байдлыг хангах, гамшгийн эрсдэлийн удирдлагыг сайжруулах замаар эмзэг байдлыг шийдвэрлэх.

Монгол Улс хөгжихийн хэрээр бидний хамтын ажиллагаа өргөжиж, манай улсын эдийн засаг тэлэх тусам Дэлхийн банкнаас үзүүлэх санхүүгийн эх үүсвэр нэмэгдэж байна. Түүнчлэн, зөвхөн төсөл, хөтөлбөрүүдийн санхүүжилтээс гадна макро эдийн засгийн бодлого, стратеги, шинэчлэлийн чиглэлээр тогтмол зөвлөгөө үзүүлж ирсэн.

ОУВС-ийн “Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр”-ийн санхүүжилтийн багцын хүрээнд Дэлхийн банкнаас 3 жилийн хугацаатай 3 шатлал бүхий хөгжлийн бодлогын зээл авахаар ажиллаж байгаа бөгөөд эхний ээлжийн хөтөлбөрийн бодлогын арга хэмжээг төсвийн тогтвортой байдлыг бий болгох, нийгмийн хамгааллын системийн тэгш байдал, үр ашгийг сайжруулах, эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг дэмжих болон эдийн засгийг төрөлжүүлэх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэхээр ажлын түвшинд хэлэлцэж байна.

ДӨРӨВ. АЗИЙН ХӨГЖЛИЙН БАНКНЫ ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Монгол Улс АХБ-д 1991 онд элсэн орсноос хойш нийт 1.6 тэрбум орчим ам.долларын зээлийн санхүүжилтийг авсан бөгөөд Азийн хөгжлийн сан (ADF) болон Энгийн эх үүсвэр (OCR)-ээс 1.2 тэрбум ам.долларын 56 зээлийн төсөл, 94.5 сая ам.долларын Засгийн газрын бус 4 зээлийн төсөл, Японы ядуурлыг бууруулах сан (JFPR) болон бусад эх үүсвэрээс 218.4 сая ам.долларын 24 буцалтгүй тусламжийн төсөл, 110.9 сая ам.долларын 184 техник тусалцааны төслийг тус тус хэрэгжүүлсэн байна.

АХБ-аас одоо хэрэгжүүлж буй хөгжлийн санхүүжилтийн багц нь 2016 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар 802.4 сая ам.долларын 22 зээлийн төсөл, 104.5 сая ам.долларын 10 буцалтгүй тусламжийн төсөл, 42.6 сая ам.долларын 43 техник тусалцааны төслөөс бүрдэж байна.

АХБ-ны зээл, тусламжийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх төслүүдийг 3-4 жилийн дунд хугацааны хамтын ажиллагааны стратегийн хүрээнд тохиролцон хэрэгжүүлдэг бөгөөд стратеги, хамтран ажиллах салбаруудаа тодорхойлохдоо Засгийн газрын мөрийн хөтөлбөр, салбарын бодлогууд, хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөө болон бусад олон улсын байгууллага, түнш орнуудтай хамтран хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаатай уялдуулдаг болно.

Өнгөрсөн хугацаанд АХБ-тай дараах чиглэлээр хамтран ажилласан байна. Үүнд:

- **1994-1997 он:** Эдийн засгийн шилжилтийг дэмжих, хүний нөөц, чадавхийг бэхжүүлэх;
- **2001-2003 он:** Нийгмийн хамгаалал, боловсрол, эрүүл мэнд, санхүүгийн салбарууд, барилга, хот байгуулалт, хотын үйлчилгээ, засаглалын

- шинэчлэлийг дэмжих;
- **2003-2006 он:** Санхүүгийн салбар, засаглалын шинэчлэл, дэд бүтэц, нийгмийн болон хөдөө аж ахуйн салбарыг дэмжих, мөн бүс нутгийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх;
- **2006-2009 он:** Эдийн засгийг тогтворжуулах, нийгмийн салбарыг хөгжүүлэх;
- **2012-2016 он:** АХБ-ны 2020 оны стратегийн баримт бичигтэй уялдуулж зам тээвэр, эрчим хүч, хот байгуулалтын салбарын хөгжил, нийгмийн хамгаалал, эрүүл мэнд, боловсролын салбарын хөгжил, хүртээмжийг сайжруулах, төр, хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагааг бэхжүүлэх, бодлогын шинэчлэлийг хийхэд дэмжлэг үзүүлэх, хөдөө аж ахуй, санхүүгийн салбаруудыг хөгжүүлэх.

Харин 2017-2020 онд эдийн засаг, нийгмийн тогтвортой байдлыг хангах, дэд бүтцийг дэмжих замаар эдийн засгийг төрөлжүүлэх, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хангах чиглэлээр эрчим хүч, байгаль орчин, хөдөө аж ахуй, хот төлөвлөлт, зам, тээвэр, санхүүгийн салбарууд, мөн төрийн удирдлага болон бүс нутгийн хамтын ажиллагааг дэмжих хүрээнд хамтран ажиллахаар тохироод байна.

Энэ хүрээнд АХБ-аас 2017 онд нийт 471.0 сая ам.долларын зээл, 6.0 сая ам.долларын буцалтгүй тусламж, 3.5 сая ам.долларын техник туслалцааг боловсрол, нийгмийн хамгаалал, хот төлөвлөлт, нийтийн аж ахуй, хөдөө аж ахуйн салбарт олгохоор болсон бөгөөд үүнээс 250.0 сая ам.долларыг эдийн засгийн хүндрэлийн үед нийгмийн эмзэг бүлэгт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах, банкны чанаргүй зээлийг шийдвэрлэх, төсвийн алдагдлыг нөхөх зорилго бүхий бодлогын зээл хэлбэрээр олгохоор болсон. Энэ нь ОУВС-ийн "Өргөтгөсөн санхүүжилтийн хөтөлбөр"-ийн хүрээнд АХБ-аас 2017-2020 онд Монгол Улсад олгох 580.0 сая ам.долларын бодлогын зээллэгийн 40 гаруй хувьтай тэнцэх юм.

ТАВ. ЕВРОПЫН СЭРГЭЭН БОСГОЛТ, ХӨГЖЛИЙН БАНКНЫ ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Монгол Улс 2000 онд ЕСБХБ-ны 61 дэх бүрэн эрхт гишүүн болж, 2006 оныг хүртэл тус банкны шугамаар хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаанд оролцох, техникийн туслалцаа авах, хамтран ажиллах, тодорхой асуудлаар байр сууриа илэрхийлэх, санал оруулах, судалгаа мэдээлэл авах, санхүү, банкны чиглэлээр богино хугацаагаар мэргэжилтэн сургах, Зүүн Европ болон шинээр тусгаар тогтносон улс орнуудтай хамтран Монгол Улсад төсөл, хөтөлбөр хэрэгжүүлэх, Монгол Улсын иргэнийг тус банкинд ажиллуулах зэргээр хамтран ажиллаж ирлээ.

Үүний зэрэгцээ тус банкны шугамаар явуулж буй хамтын ажиллагааны хүрээнд Нидерландын Вант Улсын Засгийн газрын санаачилгаар Монгол Улсад зориулсан "Хамтын ажиллагааны сан" 2001 онд байгуулагдсан юм. Уг техник туслалцааны санд Япон Улс, Нидерландын Вант Улс, Люксембургийн Вант Улс, Тайван зэрэг хандивлагчид нийт 10.3 сая еврогийн санхүүжилтийг олгосон бөгөөд сангийн хөрөнгийг 2001 оноос хувийн компаниудад бүтэц, зохион байгуулалтын чиглэлээр дэмжлэг үзүүлэх зорилгоор ашиглаж ирсэн. Менежментийн техник туслалцааны шугамаар бизнесийн олон салбарт, тухайлбал банк, санхүү, агаарын тээвэр, харилцаа холбоо, хүнс, хөнгөн үйлдвэр, даатгал болон эрчим хүчний чиглэлийн нийт 50 гаруй төсөл, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэн байна.

Монгол Улс тус банкин дахь гишүүнчлэлийнхээ статусыг нэмэгдүүлж, зээлжих эрхтэй орон болохоор ажилласны үр дүнд ЕСБХБ-ны Захирлуудын зөвлөлөөс тус банкийг үүсгэн байгуулах тухай Ерөнхий хэлэлцээртээ 2006 оны 10 дугаар сард нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, улмаар бүх гишүүн орнууд хэлэлцэн баталснаар Монгол Улс ЕСБХБ-ны зээлжих эрхтэй гишүүн орон болж чадсан юм.

Энэ хугацаанд ЕСБХБ-аас Монгол Улсад нийт 1.4 тэрбум гаруй ам.долларын урт хугацааны шууд хөрөнгө оруулалт, зээлийн санхүүжилтийг хийж, 2016 оны байдлаар нийт 82 төслийг уул уурхай, уул уурхайн бэлтгэн нийлүүлэлт, сэргээгдэх эрчим хүч, хүнсний үйлдвэрлэл, аж үйлдвэр, ноолуур, жижиглэнгийн худалдаа, банк, санхүүгийн болон бусад үйлдвэрлэл үйлчилгээний салбарт хэрэгжүүлээд байна.

ЕСБХБ-ны Монгол Улс дахь үйл ажиллагаа хувийн хэвшилд чиглэж байгаа нь Засгийн газарт нэмэлт ачаалал үүсгэлгүйгээр бизнес эрхлэгчдэд санхүүжилтийн хямд эх үүсвэр бий болгож байгаагийн зэрэгцээ дотоодын компаниудад маш том итгэлийг үзүүлж, энэ нь бусад хөрөнгө оруулагч, хамтрагч нарыг уриалж байгаа явдал гэж үзэж болно.

ЕСБХБ-аас хэрэгжүүлдэг олон шинэ санаачилгын нэг нь “Дотоодын валютаар зээл олгох” хөтөлбөр юм. Ингэснээр ЕСБХБ нь Монгол Улсад дотоодын валютаар зээл олгож буй анхны гадны санхүүгийн байгууллага болж байгаа бөгөөд энэхүү үйл ажиллагаа нь бизнес эрхлэгчид болон эдийн засагт нөлөөлөх валютын ханшийн эрсдэлийг бууруулахад томоохон дэмжлэг болохын зэрэгцээ бусад олон улсын санхүүгийн байгууллагууд дотоод валютаар санхүүжилт олгож эхлэхэд чухал түлхэц өгч байна.

ЗУРГАА. АЗИЙН ДЭД БҮТЦИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БАНКНЫ ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Монгол Улс Азийн дэд бүтцийн хөрөнгө оруулалтын банк (АДБХОБ)-ийг үүсгэн байгуулах саналыг хүлээн авч, тус банкийг үүсгэн байгуулахад идэвхтэй оролцон ажиллаж байна. Хил дамнасан болон хил дамнахад ихээхэн ач холбогдолтой, ногоон эрчим хүч, ногоон дэд бүтцийн чиглэлийн байгальд хор хөнөөл багатай, эдийн засгийн өндөр үр өгөөж авчрах дэд бүтцийн төслийг санхүүжүүлэх зорилго бүхий тус банкийг үүсгэн байгуулах гэрээний төслийг 2015 оны 6 дугаар сард үүсгэн байгуулагч нийт 57 гишүүн орноос 50 орны Сангийн сайд нар гарын үсэг зурж баталгаажуулсан.

Улмаар тус банкийг үүсгэн байгуулах хэлэлцээрийг соёрхон батлах тухай хуулийг Улсын Их Хурал 2015 оны 10 дугаар сард соёрхон баталсан.

Монгол Улсын Засгийн газрын зүгээс тодорхой төсөл, хөтөлбөрийг АДБХОБ-тай хамтран хэрэгжүүлэхдээ санхүүжилтийн 20 орчим хувийг Засгийн газар санхүүжүүлэх тохиолдолд үлдсэн хэмжээнд нь тус банкаар дамжуулан 8-20 жилийн хугацаатай, 1-1.65 хувийн хүүтэй, тухайн төслийн дэд бүтцийг барьж байгуулах хугацаанд хүүгийн төлбөрөөс чөлөөлөгдөх боломжтой санхүүжилтийг хамтран судалж байна.

ДОЛОО. ОЛОН УЛСЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН БАНКНЫ ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Олон улсын хөрөнгө оруулалтын банк /ОУХОБ/ 1970 онд байгуулагдахад Монгол Улс 700.0 мянган евротой тэнцэх шилжих рублийн зээлийг уг банкнаас авч, тус банкны дүрмийн санд өөрийн оруулах хувь хөрөнгийг бүрдүүлсэн бөгөөд өнгөрсөн хугацаанд ашиг хуваарилалтаар Монгол Улсад ногдох ашгаас дээрх зээлийг барагдуулсан төдийгүй тус банкны дүрмийн санд манай улсын оруулсан хөрөнгө одоогийн байдлаар 0.49 хувьтай тэнцэж байна.

Монгол Улс болон ОУХОБ-ны хамтын ажиллагааг эрчимжүүлэх эрх зүйн болон эдийн засгийн боломжийг улам нэмэгдүүлэх хүрээнд 2015 оны 6 дугаар сард “Хамтын ажиллагааны санамж бичиг”-ийг Сангийн яамтай байгуулсан. Энэхүү санамж бичиг болон Хөгжлийн банктай үйлдсэн “Стратегийн түншлэлийн гэрээ”-ний хүрээнд хамтын ажиллагааг улам өргөжүүлж, авч ашиглах хөрөнгийн хэмжээг нэмэгдүүлэх боломж байгаа юм.

Манай улсын эдийн засгийн, ялангуяа төсөв, санхүүгийн хүндрэлтэй байдлыг харгалзан ОУХОБ-аас 50.0 сая еврогийн зээлийг 7 жилийн хугацаатай олгох талаар урьдчилсан тохиролцоонд хүрээд байна.

НАЙМ. ОЛОН УЛСЫН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАГЧ БАНКУУДЫН ХАМТЫН АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААР

Монгол Улсын Засгийн газар 2012 оны 11 дүгээр сард 5.0 тэрбум ам.долларын глобал дунд хугацааны үнэт цаасны хөтөлбөрийг байгуулсан бөгөөд тус хөтөлбөрийн хүрээнд нийт 2.2 тэрбум ам.долларын гадаад бондыг дэлхийн томоохон хөрөнгө оруулалтын банкуудтай хамтран олон улсын зах зээлд арилжаалаад байна. Тэр дундаа олон улсын HSBC, Deutsche Bank, Bank of America Merrill Lynch, JP Morgan банкуудтай хамтран 1.5 тэрбум ам.долларын Чингис бондыг 2012 оны 12 дугаар сард, HSBC, CITIC, ING банкуудтай хамтран 1.0 тэрбум юанийн Дим сам бондыг 2015 оны 6 дугаар сард, Credit Suisse, JP Morgan, Deutsche Bank, ING банкуудтай хамтран 500.0 сая ам.долларын Мазаалай бондыг 2016 оны 3 дугаар сард тус тус амжилттай арилжаалсан.

Мөн 1.0 тэрбум юанийн Дим сам бондын 7.5 хувийн хүүгийн түвшинг зах зээлийн тухайн үеийн үнэлэмжээр ам.долларын 5.96 хувийн хүү болгон бууруулсан юань-ам.долларын своп хэлцлийг 2015 оны 6 дугаар сард CITIC болон ING банкуудтай хамтран хийсэн.

Монгол Улсын анх удаа олон улсын зах зээлд гаргасан бонд болох Засгийн газрын баталгаатай Хөгжлийн банкны 580.0 сая ам.долларын бондын эргэн төлөлтийг шийдвэрлэх хүрээнд ОУВС, хөрөнгө оруулагч банкуудтай зөвшилцсөний дагуу 475.0 сая ам.долларыг нь Засгийн газрын шинэ бондоор шууд солих, мөн 124.0 сая ам.доллартай тэнцэх Засгийн газрын шинэ бондыг олон улсын зах зээлд арилжаалах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн. Ингэснээр Монгол Улсад хөрөнгө оруулах хөрөнгө оруулагчдын итгэл сэргэж, олон улсын зах зээлд Засгийн газрын бондын үнэлгээ сайжраад байна.

Мөн өнгөрсөн онд 500.0 сая ам.доллар хүртэлх хамтарсан зээллэгийн санхүүжилтийг олон улсын зах зээлээс авахаар төлөвлөсний дагуу 2016 оны 3 дугаар сард Credit Suisse AG банкнаас 250.0 сая ам.долларын зээлийг 5 жилийн хугацаатай, жилийн 6.25 хувийн хүүтэй авах гэрээ хэлцлийг амжилттай байгуулсан бөгөөд эдгээр нь Монгол Улсын Засгийн газар олон улсад нэр хүнд бүхий

томоохон хөрөнгө оруулагч банкуудын дийлэнхтэй нь хөрөнгө босгох, эх үүсвэр бүрдүүлэх ажиллагааг амжилттай хамтран хэрэгжүүлж байгаагийн илрэл юм.

ЕС. ОЛОН УЛСЫН БАНК, САНХҮҮГИЙН БАЙГУУЛЛАГУУДЫН ТӨЛӨӨЛӨГЧИЙН ГАЗРЫГ ДЭМЖИХ ТАЛААР

Дэлхийд тэргүүлэгч олон улсын банк, санхүүгийн байгууллага дотоодын санхүүгийн зах зээлд орж ирснээр Монгол Улсын нэр хүнд өсөх, төсөл, хөтөлбөр санхүүжүүлэх боломж нэмэгдэх, хямд өртөгтэй эх үүсвэрийг дотоодын аж ахуйн нэгжүүдэд олгох, эдийн засгийн хүндрэлийг даван туулахад дэмжлэг үзүүлэх, цаашлаад урт хугацааны хөгжлийн зээл, төгрөг-юанийн своп хэлцлийн хэмжээг нэмэгдүүлэх, хугацааг сунгах зэрэг асуудлыг нааштайгаар шийдвэрлэхэд эерэг нөлөө үзүүлнэ гэж үзэж байна.

Өнөөдрийн байдлаар гадаадын банк, санхүүгийн байгууллагууд хөрөнгө оруулах, хувь эзэмших хэлбэрээр дотоодын 8 банкинд үйл ажиллагаа явуулж байгаа бол тусгай шалгууруудыг хангасан олон улсад нэр хүнд бүхий 4 гадаадын банк Монголбанкны зөвшөөрөлтэйгээр төлөөлөгчийн газраа ажиллуулж байна.

Түүнчлэн, Монгол Улс, БНХАУ-ын хооронд 2014, 2016 онд зохион байгуулсан дээд хэмжээний уулзалтаар хоёр улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэх асуудлын хүрээнд БНХАУ-ын талаас удаа дараа тавьж байсан Үйлдвэр, худалдааны банкны төлөөлөгчийн газрыг Монгол Улсад байгуулах хүсэлтийг 2017 оны 1 дүгээр сард шийдвэрлэсэн.

Засгийн газрын зүгээс Монгол Улс дахь олон улсын банк, санхүүгийн байгууллагын төлөөлөгчийн газруудын үйл ажиллагааг дэмжих, тогтвортой ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх чиглэлээр ажиллаж байна.

---oO---